

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ OPIS PATENTOWY

Nr 47757

Kl. 21 f, 84/02
Kl. internat. H 01 j

Główny Instytut Górnictwa*)

Katowice, Polska

Górnicza lampa świetłówkowa zasilana z przewodu trakcyjnego

Patent trwa od dnia 22 marca 1963 r.

Przedmiotem wynalazku jest górnicza lampa świetłówkowa zasilana prądem stałym z przewodu trakcyjnego.

Zasilanie lamp górniczych z przewodu trakcyjnego stosowane jest przede wszystkim w miejscach, gdzie doprowadzenie niezależnego przewodu jest utrudnione znaczną odległością od źródła prądu zmiennego. W takich przypadkach dotychczas stosowano lampy żarowe, których jeden biegun przyłączony jest do przewodu trakcyjnego, a drugi do szyn. Zaletą takiego rozwiązania to przede wszystkim oszczędności wynikające ze zlikwidowania kosztownych przewodów zasilających i transformatorów. Poważną wadą jest natomiast niebezpieczeństwo porażenia w przypadku przerwania połączenia z szyną. Wówczas pełne napięcie przewodu trakcyjnego znajduje się w urwanej

końcówce przewodu lampy i wszystkich elementach z nim połączonych. Dalsza niedogodność to znaczne zmiany strumienia świetlnego i skrócenie trwałości żarówek w wyniku dużych wahań napięcia w przewodzie trakcyjnym.

Trudności i powyższe wady mogłyby być usunięte przez zastosowanie w lampie świetłówek z zimnymi elektrodami o natychmiastowym zapłonie. W tym przypadku przy uszkodzeniu połączenia z szyną, świetłówki gasną, obwód w lampie ulega przerwaniu i zostaje usunięte niebezpieczeństwo porażenia prądem. Poza tym wahania napięcia nie wpływają ujemnie na lampy zaopatrzone w świetłówki. Dotychczas takie lampy górnicze nie były jednak stosowane, z uwagi na trudności w uzyskaniu zapłonu świetłówek z zimnymi elektrodami przy zasilaniu prądem stałym o napięciu nie przekraczającym 250 V. Zastosowanie natomiast świetłówek z podgrzewanymi elektrodami nie chroni obsługi przed porażeniem w przypadku przerwania połączenia z szynami, ponieważ przy zwartych stykach zapłonika przez połą-

*) Właściciel patentu oświadczył, że współtwórcami wynalazku są mgr inż. Tadeusz Trzcina, mgr inż. Adam Peretiatkowicz i doc. dr Adam Macura.

czono szeregowo włókna świetlówek przepływa prąd.

Górnicza lampa według wynalazku wyposażona jest w układ elektryczny powodujący zapłon świetlówek przy jednoczesnym zapewnieniu pełnego bezpieczeństwa obsługi przed porażeniem. Lampa ma dwie połączone szeregowo świetlówki, z których jedna jest świetlówką z zimnymi elektrodami, a druga z elektrodami podgrzewanymi. Zapłon świetlówki z zimnymi elektrodami uzyskano dzięki zastosowaniu odpowiedniego obwodu rezonansowego oraz połączonego do niego równolegle i sprzężonego elektromagnetycznie obwodu zasilającego, przy czym w obwód zasilający są załączone szeregowo dwie świetlówki, jedna z zimnymi i druga z podgrzewanymi elektrodami.

Górnicza lampa według wynalazku jest uwidoczniiona schematycznie na rysunku, na którym linią przerywaną zaznaczona jest przykładowo obudowa lampy a linią ciągłą układ elektryczny.

Lampa jest wyposażona w dwie połączone szeregowo świetlówki $S1$ i $S2$, z których pierwsza jest świetlówką z zimnymi elektrodami $W1$ i $W2$, a druga z podgrzewanymi elektrodami $W3$ i $W4$, w obwód rezonansowy składający się z połączonych szeregowo: uzwojenia pierwotnego autotransformatora Tr , obwodu RC (kondensator C i wysokoomowy opornik $R1$ dla rozładowania kondensatora C), bezpiecznika B i z wyłącznika K sprzężonego z pokrywą P obudowy lampy, oraz w obwód zasilający świetlówki $S1$ i $S2$. Obwód zasilający, który jest połączony równolegle i jest sprzężony elektromagnetycznie z obwodem rezonansowym, składa się z wtórnego uzwojenia autotransformatora Tr i z połączonego z nim szeregowo stabilizującego opornika $R2$. W obwód układu zasilającego są włączone szeregowo świetlówki $S1$ i $S2$ oraz zapłonnik termiczny Z .

Zapłon świetlówki $S1$ z zimnymi katodami $W1$ i $W2$ następuje natychmiast po załączeniu napięcia do zacisków lampy. W obwodzie rezonansowym występują wówczas oscylacje napięcia, które następnie transformowane jest za pomocą autotransformatora Tr do wartości na-

pięcia potrzebnego do zapłonu świetlówki $S1$. Zapłon drugiej świetlówki $S2$ następuje w dalszej kolejności po wstępnym podgrzaniu jej elektrod $W3$ i $W4$ i uzyskaniu w znany sposób przepięcia w chwili rozwarcia styków zapłonnika Z . Gdy nastąpi uszkodzenie połączenia lampy z szyną, świetlówki gasną, a urwana końcówka przewodu znajdująca się przy lampie nie stanowi niebezpieczeństwa porażenia prądem, gdyż w obwodzie zasilania połączonych szeregowo świetlówek $S1$ i $S2$ znajduje się świetlówka $S1$ z zimnymi katodami, która zamyka obwód tylko wtedy, gdy się świeci. W przypadku otwarcia pokrywy P lampy, wyłącznik K przerywa połączenie lampy z przewodem trakcyjnym, co pozwala na bezpieczne usuwanie ewentualnych uszkodzeń wewnątrz jej obudowy.

Zastrzeżenia patentowe

1. Górnicza lampa świetlówkowa zasilana z przewodu trakcyjnego, znamienna tym, że jest wyposażona w dwie połączone szeregowo świetlówki ($S1$ i $S2$), z których pierwsza jest świetlówką z zimnymi elektrodami a druga z podgrzewanymi, w obwód rezonansowy i obwód zasilający dla świetlówek ($S1$ i $S2$).
2. Górnicza lampa według zastrz. 1, znamienna tym, że obwód rezonansowy składa się z połączonych szeregowo: pierwotnego uzwojenia autotransformatora (Tr), kondensatora (C) i wysokoomowego opornika ($R1$) dla rozładowania kondensatora (C) oraz z wyłącznika (K) sprzężonego z pokrywą (P) obudowy lampy.
3. Górnicza lampa według zastrz. 1 i 2, znamienna tym, że obwód zasilający jest połączony równolegle i jest sprzężony elektromagnetycznie z obwodem rezonansowym oraz składa się z połączonych szeregowo: wtórnego uzwojenia autotransformatora (Tr), stabilizującego opornika ($R2$) i zapłonnika (Z) świetlówki ($S2$).

Główny Instytut Górnictwa

Zastępca: mgr Tadeusz Szczepanik
rzecznik patentowy

